

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 – «ПРАВО»
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

КРЕМЕНЧУК 2018

Методичні вказівки щодо семінарських занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Проблеми інформаційного права» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 081 – «Право» освітнього ступеня «Магістр»

Укладач к. ю. н., старш. викл. О. В. Плескун

Рецензент к. ю. н., доц. В. Л. Скрипник

Кафедра галузевих юридичних наук

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол № _____ від _____

Голова методичної ради _____ проф. В. В. Костін

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Теми та погодинний розклад лекцій, семінарських занять, самостійної роботи.....	6
2 Перелік семінарських занять і самостійної роботи.....	8
Семінарське заняття № 1 Проблеми становлення та розвитку українського інформаційного суспільства	8
Семінарське заняття № 2 Теоретико-правові засади кодифікації законодавства в інформаційній сфері	11
Семінарське заняття № 3 Проблеми правового регулювання інформаційних відносин у сфері права інтелектуальної власності	14
Семінарське заняття № 4 Проблеми правового регулювання інформаційних відносин у сфері кримінального права	17
Семінарське заняття № 5 Інформаційна безпека особи, суспільства та країни. Правовий аспект.....	21
Семінарське заняття № 6 Правові проблеми кібернетичного простору.....	24
Семінарське заняття № 7 Інформаційне право різних країн та проблеми міжнародного співробітництва держав в умовах формування глобального інформаційного суспільства	28
Семінарське заняття № 8 Удосконалення правових засад суспільних відносин в інформаційній сфері.....	31
3 Питання до заліку.....	35
4 Критерії оцінювання знань студентів.....	38
Список літератури.....	40

ВСТУП

Сучасний єдиний глобальний інформаційний простір, його вплив на життя людини, суспільства, держав, міжнародного співтовариства в умовах розвитку науково-технічного прогресу, особливо через здобутки у галузі електронно-обчислювальної (комп'ютерної) техніки, мікроелектроніки, телематики тощо, виявили ряд проблем у соціальних відносинах.

Водночас визначаються перспективи публічно-правового упорядкування суспільного буття в інформаційній сфері, зокрема і на законодавчому рівні. Вихід із приватноправових у публічно-правові відносини в інформаційній сфері суспільства зумовлений тим, що у різних країнах в умовах формування інформаційної цивілізації все більше і більше починають розуміти не тільки переваги, а й загрози безпеці, що несуть в собі нові здобутки науково-технічного процесу, що можуть бути небезпечними як для окремої людини так і для суспільства, держави та міжнародного співтовариства. Ці чинники намагаються науково визначати, сформулювати та напрацювати заходи для мінімізації їх наслідків, у тому числі організаційно-правовими засобами, зокрема і на рівні національного законодавства країн та у міжнародних нормативно-правових актах.

В Україні необхідність удосконалення публічно-правового регулювання в інформаційній сфері визначена у ряді нормативно-правових актів. Серед них, в історичній ретроспективі, пропонуються звернути увагу на такі, де безпосередньо визначено необхідність удосконалення законодавчого забезпечення інформаційної сфери суспільства, що розвивається під впливом нових електронних технологій.

Метою та основним завданням навчальної дисципліни «Проблеми інформаційного права» є формування у студентів-магістрів знань щодо особливостей і проблем здійснення правового регулювання інформаційної сфери в Україні, а також розглянути способи та напрями вдосконалення інформаційного національного законодавства.

Предметом навчальної дисципліни є врегульовані інформаційно-правовою нормою інформаційні відносини, сторони яких виступають як носії взаємних прав та обов'язків, установлених та гарантованих інформаційно-правовою нормою.

Після вивчення навчальної дисципліни «Проблеми інформаційного права» студент повинен

знати:

- конституційно-правові засади реалізації права громадян на отримання інформації;
- поняття інформатизації, інформаційної цивілізації та суспільства;
- організаційно-правові засади забезпечення інформаційної безпеки;
- особливості та проблеми регулювання інформаційних відносин у різних сферах;
- питання здійснення правового регулювання інформації у сфері права інтелектуальної власності;
- особливості здійснення інформаційної політики країнами Європи.

уміти:

- застосовувати законодавство щодо порядку отримання інформації;
- застосувати правові методи попередження та припинення порушень законодавства про отримання та передачу інформації;
- визначити правомочність суб'єктів на отримання або передачу інформації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ECTS).

1 ТЕМИ ТА ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	се м	ін д	с. р.		л	п	се м	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1 Проблеми становлення та розвитку українського інформаційного суспільства	11	2	–	2	–	7	12	1	–	1	–	10
Тема 2 Теоретико-правові засади кодифікації законодавства в інформаційній сфері	11	2	–	2	–	7	12	1	–	1	–	10
Тема 3 Проблеми правового регулювання інформаційних відносин у сфері права інтелектуальної власності	11	2	–	2	–	7	11	1	–	–	–	10
Тема 4 Проблеми правового регулювання інформаційних відносин у сфері кримінального права	11	2	–	2	–	7	11	1	–	–	–	10
Разом за	44	8	–	8	–	28	46	4	–	2	–	40

змістовим модулем 1												
Змістовий модуль 2												
Тема 5 Інформаційна безпека особи, суспільства та країни. Правовий аспект	12	2	–	2	–	8	12	1	–	–	–	11
Тема 6 Правові проблеми кібернетичного простору	12	2	–	2	–	8	12	1	–	–	–	11
Тема 7 Інформаційне право різних країн та проблеми міжнародного співробітництва держав в умовах формування глобального інформаційного суспільства	11	1	–	2	–	8	10	–	–	–	–	10
Тема 8 Удосконалення правових основ суспільних відносин в інформаційній сфері	11	1	–	2	–	8	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 2	46	6	–	8	–	32	44	2	–	–	–	42
Усього годин :	90	14	–	16	–	60	90	6	–	2	–	82

2 ПЕРЕЛІК СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ

РОБОТИ

Семінарське заняття № 1

Тема. Проблеми становлення та розвитку українського інформаційного суспільства

Мета: визначити проблеми становлення та розвитку українського інформаційного суспільства.

Питання для обговорення

1. Інформаційна цивілізація, інформатизація.
2. Державна політика у сфері інформатизації.
3. Поняття, ознаки, предмет і методи інформаційного права.
4. Становлення інформаційного суспільства у світі та Україні.

Короткі теоретичні відомості

Інформаційне суспільство – це суспільство, у якому діяльність людей-інформаційне суспільство здійснюється на підставі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій і технологій зв'язку.

Характерними ознаками інформаційного суспільства є:

– формування єдиного інформаційно-комунікаційного простору країни як частини світового інформаційного простору, повноправна участь України у процесах інформаційної та економічної інтеграції регіонів, країн і народів;

– становлення і в подальшому домінування в різних сферах перспективних- інформаційних технологій, засобів обчислювальної техніки й телекомунікацій;

– створення та розвиток ринку інформації та знань як чинників виробництва до ринків природних ресурсів, праці та капіталу, перехід інформаційних ресурсів суспільства в реальні ресурси соціально-економічного розвитку, фактичне задоволення потреб суспільства в інформаційних продуктах і послугах;

– зростання ролі інформаційно-комунікаційної інфраструктури в системі- суспільного виробництва;

– підвищення рівня освіти, науково-технічного й культурного розвитку за рахунок розширення можливостей систем інформаційного обміну на міжнародному, національному та регіональному рівнях і відповідно підвищення ролі кваліфікації, професіоналізму та здібностей до творчості як найважливіших характеристик послуг праці.

Інформаційна цивілізація відображає рівень розвитку суспільства на певному етапі, що визначається роллю інформації в його житті та рівнем інформаційної культури.

Інформатизація являє собою сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на підставі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, що ґрунтуються на застосуванні сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.

Окінавська Хартія глобального інформаційного суспільства була прийнята 22 липня 2000 р. на Саміті «великої вісімки» і закликає «як у державному, так і в приватному секторах ліквідувати міжнародний розрив у галузі інформації та знань» (тобто на рівні використання інформації та знань). Відповідно до Окінавської Хартії інформаційно-телекомунікаційні технології (або просто – інформаційні технології) є одним із найбільш важливих чинників, що впливають на формування суспільства XXI сторіччя. Їх революційний вплив стосується способу життя людей, їх освіти й роботи, а також взаємодії уряду та громадянського суспільства світу.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Знайдіть у нормативно-правових актах інформаційного права та випишіть імперативні та диспозитивні, уповноважуючі, зобов'язальні та заборонні, регулятивні та охоронні норми. У яких із них проявляється диспозитивний, а в яких – імперативний метод правового регулювання?

Необхідно, користуючись списком нормативно-правових актів з навчального курсу проаналізувати норми кількох із них після того, як Ви ознайомилися з теоретичними питаннями, винесеними на самостійне опрацювання. Достатньо виписати по 1–2 зразки правових норм кожного виду. Свою позицію щодо їх віднесення саме до тієї чи іншої категорії необхідно стисло аргументувати.

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Контрольні питання

1. Поняття, зміст і сутність інформаційного права.
2. Суспільні відносини, які регулюються інформаційним правом.
3. Принципи інформаційного права.
4. Система інформаційного права. Основні інститути.
5. Загальна характеристика інформаційно-правових норм.
6. Структура інформаційного законодавства.

Самостійна робота

1. Пріоритетні напрями розвитку інформаційного права та законодавства в Україні.
2. Місце інформаційного права в системі права України.
3. Структура інформаційного законодавства.
4. Побудова інформаційного суспільства в Україні: нормативна база.

Тести

1. Інформаційне право – це:
  - а) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу

інформаційних технологій;

б) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу створення, одержання, використання й поширення інформації й пов'язаних з нею інформаційних об'єктів;

в) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу створення, одержання, використання й поширення інформації;

г) сукупність правових норм, що регулюють відносини з приводу інформації й інформаційних послуг.

2. Предметом інформаційного права є:

а) відносини у сфері інформаційних технологій;

б) інформаційні відносини;

в) інформаційно-електронні відносини;

г) усі зазначені відповіді правильні.

3. До загальної частини інформаційного права варто віднести такі інститути:

а) інформаційної безпеки, правового режиму інформації;

б) державної таємниці, захисту інформації;

в) інститут мережі Інтернет, інститут вільної преси.

Література : [1, с. 5-9; 4, с. 23-26; 8, с. 7; 13, с. 11-13; 27, с. 48-49].

Семінарське заняття № 2

Тема. Теоретико-правові засади кодифікації законодавства в інформаційній сфері

Мета: ознайомити студентів з теоретико-правовими засадами кодифікації законодавства в інформаційній сфері, методологічними засадами щодо предмета, методу та системи інформаційного права, історичних джерел інформаційного права як підґрунтя кодифікації інформаційного законодавства.

Питання для обговорення

1. Особливості українського інформаційного законодавства.
2. Основні нормативно-правові акти у сфері створення, поширення та використання інформації та шляхи їх розв'язання.
3. Аналіз основних джерел інформаційного права.
4. Органи, відповідальні за забезпечення реалізації державної політики України у сфері інформації.

Короткі теоретичні відомості

Інформаційна сфера суспільства – це умовно визначена, усвідомлена як автономний суб'єкт суспільних відносин, сфера життя людей, де задовольняються їх потреби та інтереси, що пов'язані зі створенням, передаванням, доступом, отриманням і зберіганням відомостей, даних, сигналів, кодів, знань тощо про певне середовище у певній формалізації із застосуванням технологій комунікацій.

Інформаційне право – це комплексна галузь права, де визначаються суспільні відносини щодо інформації (форми відображення відомостей, повідомлень, даних, знань, сигналів і т.д.) технологій її поширення, одержання та зберігання у всіх сферах життєдіяльності людей, їх спільнот, суспільства, держави, міжнародного співтовариства.

Інформаційна технологія – це результат інтелектуальної діяльності, систематизовані наукові знання технічні, організаційні й інші рішення про перелік, термін, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та реалізації і зберігання інформаційної продукції, надання інформаційних послуг тощо.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Керівник підприємства видав наказ, що забороняє його працівникам давати які-небудь коментарі представникам засобів масової інформації, що

стосуються діяльності компанії, без особистої вказівки на те самого директора або його першого заступника.

Дати юридичну оцінку такої заборони.

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Контрольні питання

1. Поняття, сутність, зміст соціальних інформаційних відносин в юридичному аспекті.

2. Класифікація інформаційних відносин, їх види.

3. Учасники (суб'єкти) інформаційних правовідносин, їх класифікація.

4. Основні інформаційні права й обов'язки людини в Україні. (Право на пошук, отримання, поширення інформації тощо). Межі інформаційних прав людини в Україні.

5. Права й обов'язки інших суб'єктів інформаційних правовідносин. Інформаційний суверенітет держави та його гарантії.

Самостійна робота

1. Сутність конституційного права на інформацію.

2. Гарантії права на інформацію.

3. Інформаційна діяльність органів влади.

4. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

Тести

1. Назвіть чотири специфічних види правового регулювання суспільного обігу інформації:

а) закритий, обмежений, відкритий, вільний;

б) вільний, особливий, таємний, безперешкодний;

в) обмежений, фаховий, спеціальний, додатковий;

г) прихований, вільний, особливий, відкритий.

2. Суб'єктами інформаційних відносин є:

а) громадяни, юридичні особи, держава;

- б) біженці, держава, державні службовці;
- в) інші держави, дієздатні громадяни України, особи без громадянства;
- г) юридичні особи, громадяни України, біженці.

3. Назвіть індивідуальні характеристики інформації:

- а) кількість, зміст, цінність, якість;
- б) обсяг, кількість, оригінальність, таємність;
- в) зміст, об'єм, закритість, ефективність;
- г) зрозумілість, обсяг, якість, важливість.

Література : [10, с. 18–21; 47, с. 123; 53, с. 9].

Семінарське заняття № 3

Тема. Проблеми правового регулювання інформаційних відносин у сфері права інтелектуальної власності

Мета: розкрити особливості проблем правового регулювання інформаційних відносин у сфері права інтелектуальної власності.

Питання для обговорення

1. Інформація як інтелектуальний продукт.
2. Взаємозв'язок об'єктів, суб'єктів авторського права й об'єктів, суб'єктів інформаційних відносин.
3. Об'єкти, що не охороняються Законом України «Про авторське право і суміжні права».
4. Створення та розповсюдження інформаційної продукції, яка є об'єктом авторського права.
5. Дотримання особистих немайнових прав авторів.
6. Особливості дотримання прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет.

Короткі теоретичні відомості

Інтелектуальна власність (скорочено «ІВ», англ. intellectual property) – у найширшому розумінні означає закріплені законом права на результат

інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, художній, виробничій та інших галузях.

Інтелектуальну власність за нормами європейського законодавства поділяють на авторське право і суміжні права та патентне право.

Авторським правом регулюються відносини, які виникають у процесі створення та використання літературних, музичних і художніх творів, витворів кінематографії, наукових праць, серед яких необхідно виділити комп'ютерні програми та бази даних. Інститутом суміжних прав регулюються відносини, пов'язані зі створенням і використанням результатів творчої діяльності (наприклад, виконавська діяльність артистів, фонограми, відеограми тощо).

Патентне право – це сукупність правових норм, що виникають у зв'язку зі створенням та використанням об'єктів наукової-технічної творчості – раціоналізаторських пропозицій, промислових зразків, корисних моделей тощо.

Промислова власність – збірний термін, характерний для законодавства низки країн і міжнародних угод.

Поняття права інтелектуальної власності в об'єктивному розумінні – це сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини у процесі створення і використання результатів інтелектуальної, творчої діяльності. У суб'єктивному розумінні – особисті немайнові й майнові права особи на результати інтелектуальної, творчої діяльності, визначені Цивільним кодексом та іншим законом.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Спадкоємиця письменника Петренка Білова звернулася до суду з позовом до телестудії, у якому виражала незадоволення у зв'язку з екранізацією телестудією повісті Петренка «Загублений світ». По-перше, телестудія відмовилася укласти з нею договір про передання права

екранізації повісті, заявивши, що такі договори підписуються тільки з самими авторами. По-друге, студія тривалий час не давала Біловій для ознайомлення жодного з варіантів сценарію. Отримавши сценарій уже після початку зйомок, Білова дійшла висновку, що він не відповідає задуму письменника і тексту п'єси. Повість Петренка складає труднощі для екранізації через особливості її сюжету. Під час перекладу її мовою телефільму була потрібна особлива чуйність до ідейного підґрунтя першоджерела. На думку Білової, у сценарії немає того, заради чого писалася повість. На цій підставі Білова протестувала проти продовження зйомок телефільму за цим сценарієм. Чи правомірні її дії? Проаналізуйте.

Контрольні питання

1. Основні джерела права інтелектуальної власності.
2. Регулювання інформаційних відносин інститутом авторського права.
3. Поняття й ознаки науково-технічної інформації, проблеми її захисту.
4. Комерційна таємниця.

Самостійна робота

1. Основні джерела права інтелектуальної власності.
2. Інформація як об'єкт майнових прав. Застосування норм зобов'язального права в регулюванні інформаційних відносин.
3. Правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю.
4. Особливості регулювання інформаційних відносин інститутом патентного права. Ноу-хау.
5. Правове регулювання інформаційних відносин під час виробництва й поширення програм для ЕОМ та баз даних.
6. Договірне право у регулюванні інформаційних відносин.
7. Правове регулювання інформаційних відносин під час виробництва й поширення програм для ЕОМ та баз даних.

Тести

1. В Україні авторські права захищають:

- а) протягом усього життя автора;
- б) протягом усього життя автора і 50 років після його смерті;
- в) протягом усього життя автора і 70 років після його смерті;
- г) протягом усього життя автора і 100 років після його смерті.

2. Об'єктом права промислової власності є:

- а) виконавча діяльність артистів;
- б) науковий твір;
- в) товарний знак;
- г) захист від несумлінної конкуренції.

3. Ноу-хау – це:

а) документ, свідоцтво, що від імені держави видається власнику і засвідчує його виняткове право на використання винаходу;

б) документ, що надається власником патенту іншій юридичній або фізичній особі та засвідчує її право на виготовлення чи (та) використання запатентованого виробу, технології протягом обмеженого періоду або на обмеженій території;

в) незапатентовані корисні знання, досвід і секрети виробництва;

г) суб'єкт права на захист інтелектуальної власності.

Література : [6, с. 172-173; 11, с. 82; 32, с. 8–13; 54, с. 8].

Семінарське заняття № 4

Тема. Проблеми правового регулювання інформаційних відносин у сфері кримінального права

Мета: ознайомити студентів з проблемами правового регулювання інформаційних відносин у сфері кримінального права.

Питання для обговорення

1. Кримінально-правовий захист та охорона суспільних інформаційних відносин.
2. Поняття кіберзлочинності, особливості її здійснення.
3. Кримінальна відповідальність в інформаційній сфері.
4. Проблеми та шляхи вдосконалення кримінального законодавства у сфері інформаційних відносин.

Короткі теоретичні відомості

Юридична відповідальність за порушення норм інформаційного законодавства за своїм змістом поняття комплексне. Підставами застосування юридичної відповідальності є інформаційні правопорушення. Під такими розуміють сукупність передбачених чинним законодавством суспільно небезпечних діянь (дій чи бездіяльності), що посягають на право доступу до інформації, її поширення і зберігання, на право захисту від несанкціонованого поширення та використання, негативних наслідків впливу інформації чи функціонування інформаційних технологій, а також інші суспільно небезпечні діяння, пов'язані з порушенням права власності на інформацію й інформаційні технології тощо.

Вихідними для встановлення юридичної відповідальності є положення ст. 27 Закону України «Про інформацію» та інших норм актів інформаційного законодавства, що передбачають притягнення винних у скоєнні конкретних правопорушень до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної або кримінальної відповідальності згідно із законами України.

Кримінальна відповідальність – вид юридичної відповідальності, який застосовується за скоєння злочинів в інформаційній галузі, вичерпний перелік яких встановлений у Кримінальному кодексі України.

У сфері охорони державної таємниці кримінальна відповідальність настає:

– за розголошення відомостей, що становлять державну таємницю особою, якій ці відомості були довірені або стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, за відсутності ознак державної зради або шпигунства;

– розголошення службовою особою лікувального закладу, допоміжним працівником, який самочинно здобув інформацію, або медичним працівником відомостей про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, або захворювання на синдром набутого імунодефіциту 134 (СНІД) та його результатів, що стали їм відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків.

Кримінальними злочинами є:

– порушення гарантованої Конституцією України таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер;

- розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновителя (удочерителя);

- розголошення комерційної або банківської таємниці;

- незаконне використання інсайдерської інформації;

- приховування інформації про діяльність емітента;

- несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Власник підприємства зіткнувся з необхідністю убезпечити рецептури своїх кондитерських виробів від посягань конкурентів. Конкуренти також виявляють зацікавленість клієнтською базою підприємства. Яким чином

можна юридично забезпечити досягнення вказаних цілей? Дайте визначення комерційної таємниці й підстави її виникнення. Які відомості не можуть бути віднесені до комерційної таємниці? Назвіть права правовласника на захист комерційної таємниці.

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Контрольні питання

1. Адміністративні правопорушення у сфері інформаційних відносин і відповідальність за них.

2. Дисциплінарна відповідальність як засіб забезпечення інформаційної безпеки на підприємствах, в установах, організаціях.

3. Цивільно-правовий захист інформаційних відносин. Цивільно-правова відповідальність за порушення договірних зобов'язань та заподіяння шкоди в інформаційних відносинах.

4. Поняття та види злочинів, пов'язаних з інформаційними відносинами. Особливості об'єкта і предмета злочинів, пов'язаних з інформаційними відносинами.

5. Кримінологіко-криміналістична характеристика кібер-злочинів.

Самостійна робота

1. Цивільно-правовий захист інформаційних відносин. Цивільно-правова відповідальність за порушення договірних зобов'язань і заподіяння шкоди в інформаційних відносинах.

2. Кримінологіко-криміналістична характеристика кібер-злочинів.

3. Загальна характеристика Конвенції по боротьбі з кіберзлочинністю 2001 року.

Тести

1. У випадку віднесення інформації, власником якої є приватні особи до державної таємниці держава має право:

а) вилучити цю інформацію;

б) вилучити цю інформацію й залучити власника до відповідальності;

в) викупити цю інформацію.

2. Категорія, яка характеризує важливість секретної інформації ступінь обмеження доступу до неї та рівень охорони державою називається ступенем:

- а) відповідальності;
- б) конфіденційності;
- в) збереження;
- г) секретності.

3. Інформаційно-психологічні війни та операції ґрунтуються насамперед:

- а) на технології комунікативного резонансу;
- б) коректному поданні інформації;
- в) порушенні права інтелектуальної власності;
- г) поширенні інформації, що становить державну таємницю.

Література: [17, с. 203; 28, с. 75–81; 35, с. 26–29; 42, с. 18–29].

Семінарське заняття № 5

Тема. Інформаційна безпека особи, суспільства та країни. Правовий аспект

Мета: ознайомити студентів з проблемами інформаційної безпека особи, суспільства та країни в сучасному інформаційному просторі.

Питання для обговорення

1. Сутність теорії інформаційної безпеки.
2. Інформаційний вплив, інформаційна зброя, війна.
3. Напрямки інформаційної безпеки.
4. Людський чинник в організації інформаційної безпеки.

Короткі теоретичні відомості

Інформаційна безпека – це стан захищеності інформаційного середовища суспільства, який забезпечує його формування, використання й розвиток в інтересах громадян, організацій, держави. Під інформаційним

середовищем розуміють сферу діяльності суб'єктів, пов'язану із створенням, обробленням і споживанням інформації.

Основні характеристики інформаційної безпеки:

- доступність – можливість за прийнятний час отримати шукану інформаційну послугу будь-яким суб'єктом виконавчої влади;
- цілісність – актуальність і несуперечливість інформації, її захищеність від руйнування та несанкціонованої зміни;
- конфіденційність – захист від несанкціонованого ознайомлення.

Рівні інформаційної безпеки:

- нормативно-правовий – закони, нормативно-правові акти тощо;
- адміністративний – дії загального характеру, які вживаються органами державного управління;
- процедурний – конкретні процедури забезпечення інформаційної безпеки;
- програмно-технічний – конкретні технічні заходи забезпечення інформаційної безпеки.

Види інформаційної безпеки:

- інформаційна безпека особистості;
- інформаційна безпека держави.

Інформаційна війна – це явище, у разі якого здійснюється комплексний вплив на інформаційну сферу противника, який має на меті створення умов для ведення «бойових дій» (інформаційна боротьба) або виступає як самостійний чинник, який змушує конфліктуючу державу відмовитися від намічених політичних, економічних або інших цілей.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Журналіст газети «Автограф» був виявлений співробітниками служби охорони у сесійній залі Кременчуцької міської ради. Під час перевірки

документів журналіст не зміг надати документи, що підтверджують його акредитацію. Дайте поняття інституту акредитації журналістів ЗМІ.

Яка процедура акредитації?

Які подальші дії співробітників внутрішніх справ стосовно до журналіста?

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Контрольні питання

1. Історія формування категорій «національна безпека» та «національні інтереси».
2. Поняття та правові засади інформаційної безпеки України.
3. Основні напрями державної політики інформаційної безпеки.
4. Інституціональний механізм інформаційної безпеки.
5. Міжнародно-правові засади інформаційної безпеки. Види загроз безпеці суб'єктів інформаційних правовідносин.
6. Організаційні та правові засоби захисту інформації. Правові аспекти захисту інформації в автоматизованих системах.

Самостійна робота

1. Питання попередження інформаційної війни та інформаційного тероризму в документах ООН.
2. Технічний захист інформації.
3. Ліцензування та державний контроль робіт з технічного та криптографічного захисту інформації.
4. Національна система конфіденційного зв'язку.
5. Функції та повноваження Державної служба спеціального зв'язку та захисту інформації України щодо забезпечення інформаційної безпеки.
6. Забезпечення інформаційної безпеки в мережі Інтернет.

Тести

1. Мережева та інформаційна безпека є важливим елементом:
а) інформаційного простору України;

- б) Єдиного Європейського інформаційного простору;
- в) Єдиного міжнародного інформаційного простору;
- г) Відкритого міжконтинентального інформаційного простору.

2. Об'єктом інформаційної безпеки визнано:

- а) комерційну таємницю;
- б) державу та людину;
- в) системи та мережі;
- г) інформаційні ресурси;

3. Інформаційний тероризм це:

- а) незаконні дії щодо безпеки держави та суспільства;
- б) терористичні дії в контексті інформаційної безпеки;
- в) правопорушення, пов'язані з комп'ютерними мережами;
- г) протиправна, винна діяльність спрямована на інформаційну безпеку

держави.

Література : [30, с. 21–22; 42, с. 96; 57, с. 13; 66, с. 8; 70, с. 185].

Семінарське заняття № 6

Тема. Правові проблеми кібернетичного простору

Мета: визначити правові проблеми кібернетичного простору в Україні.

Питання для обговорення

1. Поняття й основні характеристики кіберпростору.
2. Електронна комерція, основні поняття й ознаки.
3. Суб'єкти правовідносин у сфері електронної комерції та їх правовий статус.
4. Умови здійснення електронної комерції.

Короткі теоретичні відомості

В українському законодавстві правове визначення поняття «інтернет» міститься в нормах ст. 1 Закону України «Про телекомунікації», згідно з яким Інтернет це всесвітня інформаційна система загального доступу, яка

логічно зв'язана глобальним адресним простором і базується на Інтернет-протоколі, визначеному міжнародними стандартами.

Згідно із Законом України «Про телекомунікації», адреса мережі інтернет – це визначений чинними в Інтернеті міжнародними стандартами цифровий та/або символний ідентифікатор доменних імен в ієрархічній системі доменних назв. Інтернет у цілому не є об'єктом права. В Інтернет немає єдиного конкретного власника, як і немає такого суб'єкта, який би управляв або контролював досить значну частину цієї мережі. Понад те, через технічні особливості жодна складова Інтернет не є критичною для функціонування всієї системи.

Одним із реквізитів електронного документа є електронний підпис. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про електронний цифровий підпис», **електронний цифровий підпис** – це вид електронного підпису, отриманий за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа.

Особистий ключ – це параметр криптографічного алгоритму формування електронного цифрового підпису, доступний тільки підписувачу.

Відкритий ключ – параметр криптографічного алгоритму перевірки електронного цифрового підпису, доступний суб'єктам відносин у сфері використання електронного цифрового підпису.

Кібербезпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і

нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі;

Кіберзагроза – наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України у кіберпросторі, справляють негативний вплив на стан кібербезпеки держави, кібербезпеку та кіберзахист її об'єктів;

Кіберзахист – сукупність організаційних, правових, інженерно-технічних заходів, а також заходів криптографічного та технічного захисту інформації, спрямованих на запобігання кіберінцидентам, виявлення та захист від кібератак, ліквідацію їх наслідків, відновлення сталості і надійності функціонування комунікаційних, технологічних систем;

Кіберзлочин (комп'ютерний злочин) – суспільно небезпечне винне діяння у кіберпросторі та/або з його використанням, відповідальність за яке передбачена законом України про кримінальну відповідальність та/або яке визнано злочином міжнародними договорами України.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Журналіст газети «Автограф» опублікував статтю, в якій посилався на інформацію, отриману від інсайдера.

Розкрийте поняття інсайдера.

Чи врегульовано питання з інсайдерської інформації в українському законодавстві?

Як така діяльність регулюється на міжнародному рівні?

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Завдання 3. Опрацювати закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».

Контрольні питання

1. Правове регулювання використання радіочастот і регулювання ринку телекомунікацій в Україні.

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.

3. Суб'єкти електронного документообігу в Україні, забезпечення його функціонування.

4. Правове регулювання функціонування мережі Інтернет.

5. Правове регулювання електронного урядування в Україні.

Самостійна робота

1. Правові проблеми Інтернет-права (захист авторських та суміжних прав, поширення екстремістської інформації, захист приватного життя, кіберзлочинність тощо).

2. Правове забезпечення електронного урядування в Україні, концепція його розвитку.

3. Забезпечення функціонування електронного документообігу в Україні.

Тести

1. Електрозв'язок це:

а) будь-яка передача або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень, звуків по радіо, проводових, оптичних чи інших електромагнітних системах;

б) електричні комунікації;

в) зв'язок між регіональними утвореннями, забезпечуваний безперервними лініями електропередач;

г) Інтернет і телефон.

2. Засіб електронного цифрового підпису це:

а) способи фіксації власноручного підпису;

б) дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних;

в) програмний засіб, програмно-апаратний або апаратний пристрій, призначені для генерації ключів, накладення та/або перевірки електронного цифрового підпису;

г) апаратні й (або) програмні засоби, що забезпечують створення електронного цифрового підпису.

3. Переміщення в комп'ютерній мережі Інтернет структурованої інформації, створюваної й інтерпретованої за певними правилами це:

а) електронний лист;

б) вилучена робота;

в) електронний документообіг.

Література : [2, с. 34–35; 5, с. 89; 18, с. 9–13].

Семінарське заняття № 7

Тема. Інформаційне право різних країн і проблеми міжнародного співробітництва держав в умовах формування глобального інформаційного суспільства

Мета: ознайомити студентів з розвитком інформаційного права різних країн світу та проблемами міжнародного співробітництва держав в умовах формування глобального інформаційного суспільства.

Питання для обговорення

1. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.

2. Принципи міжнародного інформаційного права.

3. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин.

4. Міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин.

5. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації.

6. Досвід європейських країн у сфері реалізації інформаційної політики.

Короткі теоретичні відомості

Міжнародний досвід показує, що у сфері суспільних інформаційних відносин у разі законодавчої легалізації їх, насамперед враховують загальнолюдські принципи.

Серед цих принципів чільне місце посідають такі:

- державний суверенітет окремих країн в участі у міжнародних відносинах;
- верховенство прав людини: повага та гуманне ставлення до людини, її честі, гідності, репутації;
- презумпція невинності громадянина, приватної особи на засадах співвідношення потреб та інтересів окремих людей, корпорацій (об'єднань) їх, націй, держав і світового співтовариства.

Міжнародна інформаційна діяльність полягає у забезпеченні громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій офіційною документованою або публічно оголошеною інформацією про зовнішньополітичну діяльність України, про події та явища в інших країнах, а також у цілеспрямованому поширенні за межами України державними органами й об'єднаннями громадян, засобами масової інформації та громадянами всебічної інформації про Україну.

Відповідно до законодавства України її громадяни мають право на вільний і безперешкодний доступ до інформації через зарубіжні джерела, у тому числі пряме телевізійне мовлення, радіомовлення і пресу тощо.

Серед міжнародно-правових актів, які стосуються реалізації права громадян на інформацію, необхідно виділити такі:

- Загальна декларація ООН прав людини;
- Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року;
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року;
- Європейська конвенція з прав людини;
- Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства;

- Страсбурзька Конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру 1981 року;
- Конвенція про кіберзлочинність від 2001 року;
- Орхуська Конвенція про доступ до інформації, громадську участь в ухваленні рішень чи доступі до правосуддя у справах довкілля;

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Громадянин Російської Федерації звернувся з позовом до судових органів з питання захисту своїх прав на доступ до інформації. Відповідачем за позовом був орган місцевого самоврядування.

Визначте норми Конституції України, що окреслюють основні конституційні гарантії прав громадян на доступ до інформації.

Чи має право громадянин РФ на заявлені в позові вимоги ?

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Контрольні питання

1. Принципи міжнародного інформаційного права. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.
2. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин. Міжнародні договори у сфері інформаційних правовідносин.
3. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації.
4. Окремі аспекти правового регулювання суспільних інформаційних відносин у західноєвропейських країнах і США.

Самостійна робота

1. Принципи міжнародного інформаційного права. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.
2. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин. Міжнародні договори у сфері інформаційних правовідносин.
3. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації.

Тести

1. Формування законодавчих важелів регулювання є характерною ознакою такого ієрархічного рівня організації інформаційної діяльності:

- а) індивідуального;
- б) підприємства;
- в) національного;
- г) міжнародного (глобального).

2. У практиці формування інформаційного суспільства в різних країнах виділяють три основні моделі:

- а) європейську, американську, скандинавську;
- б) східну, західну, континентальну;
- в) американську, австралійську, канадську;
- г) європейську, американську, азіатську.

3. Інформаційний ресурс це:

- а) сукупність документів в інформаційних системах;
- б) сукупність нормативно-правових актів;
- в) види інформаційних систем держави;
- г) сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини щодо інформації.

Література : [4, с. 35; 16, с. 92; 19, с. 182].

Семінарське заняття № 8

Тема. Удосконалення правових засад суспільних відносин в інформаційній сфері

Мета: визначити концептуальні підходи до розвитку законодавства в інформаційній сфері.

Питання для обговорення

1. Концептуальні підходи до розвитку законодавства в інформаційній сфері.

2. Кодифікація як напрям розвитку законодавства, пов'язаного з інформаційною сферою.

Короткі теоретичні відомості

Засобами масової інформації в Україні як предмет правовідносин традиційно вважаються інформаційні агентства, періодичні друковані видання (преса), телерадіоорганізації, кіно-, аудіо- та відео записувальні студії.

Інформаційними агентствами згідно із Законом України «Про інформаційні агентства» є зареєстровані як юридичні особи суб'єкти інформаційної діяльності, що діють з метою надання інформаційних послуг.

Згідно із Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» під друкованими засобами масової інформації (пресою) в Україні розуміються періодичні й такі, що продовжуються, видання, які виходять під постійною назвою, з періодичністю один і більше номерів (випусків) протягом року на підставі свідоцтва про державну реєстрацію.

Друкований засіб масової інформації вважається виданим, якщо він підписаний до виходу в світ і видрукований будь-яким накладом. Сфера розповсюдження друкованого засобу масової інформації не обмежується.

Засіб масової інформації органу державної влади чи органу місцевого самоврядування – засіб масової інформації, засновником (співзасновником) якого є орган державної влади або орган місцевого самоврядування і який повністю або частково утримується за рахунок державного чи місцевих бюджетів.

Завдання до теми

Завдання 1. Розв'язати задачу.

Журналісти проводили фотографування (звукзапис) судового процесу. На одному із засідань суд виніс ухвалу про призначення закритого судового

засідання. Коли журналісти виходили із залу, працівник поліції, що не представився, засвітив фотоплівку (стер аудіозапис), посилаючись на те, що суд є «закритим».

Дайте правову оцінку діям поліцейського.

Завдання 2. Скласти термінологічний словник до теми.

Контрольні питання

1. Поняття доступу громадян до інформації, його зв'язок з інститутом свободи слова.
2. Міжнародно-правові гарантії реалізації права громадян на інформацію та на доступ до інформації
3. Національне законодавство, що гарантує право громадян на доступ до інформації.
4. Основні принципи здійснення доступу до інформації.
5. Інформаційний запит та звернення громадян.
6. Особливості реалізації права на доступ до інформації різних видів (до правової інформації, екологічної інформації тощо).

Самостійна робота

1. Поняття правового режиму інформації та його різновиди.
2. Режим вільного доступу до інформації (загальна характеристика).
3. Особливості реалізації права на доступ до інформації різних видів (до правової інформації, екологічної інформації тощо).
4. Інформаційні права громадян як суб'єктів виборчого процесу.

Тести

1. За режимом доступу до інформації інформаційні ресурси поділяються на:
  - а) закриті та відкриті;
  - б) загальні та спеціальні;
  - в) відкриті та з обмеженим доступом;
  - г) таємні та загальні.

2. Передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення та зберігання інформації – це:

- а) режим доступу до інформації
- б) інформаційний запит;
- в) звернення щодо узагальнення інформації;
- г) режим захисту інформації.

3. Закон України «Про інформацію» виділяє два типи запитів про надання інформації:

- а) інформаційний запит щодо доступу до правової інформації та доступ до конфіденційної інформації;
- б) інформаційний запит щодо виборчого процесу та запит щодо надання письмової або усної інформації;
- в) інформаційний запит щодо доступу до офіційних документів та запит щодо надання письмової або усної інформації;
- г) інформаційний запит щодо конфіденційної та службової інформації.

Література : [23, с. 28–32; 43, с. 56; 67, с. 31; 71].

3 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Інформаційна цивілізація, інформатизація. Правові проблеми інформаційного суспільства. Становлення інформаційного суспільства в світі та Україні.

2. Державна політика у сфері інформатизації.

3. Поняття, ознаки, предмет і методи інформаційного права.

4. Особливості українського інформаційного законодавства.

5. Основні нормативно-правові акти у сфері створення, поширення та використання інформації та шляхи їх вирішення.

6. Аналіз основних джерел інформаційного права.

7. Поняття й особливості правового статусу суб'єктів інформаційного права. Органи, відповідальні за забезпечення реалізації державної політики України у сфері інформації.

8. Держава як суб'єкт інформаційного права. Інформація як інтелектуальний продукт.

9. Взаємозв'язок об'єктів, суб'єктів авторського права та об'єктів, суб'єктів інформаційних відносин.

10. Інформаційні аспекти інституту інтелектуальної власності. Об'єкти, що не охороняються Законом України «Про авторське право і суміжні права».

11. Створення та розповсюдження інформаційної продукції, яка є об'єктом авторського права.

12. Дотримання особистих немайнових прав авторів.

13. Особливості дотримання прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет.

14. Поняття і класифікація юридичних гарантій реалізації та захисту інформаційних прав громадян і додержання інформаційних обов'язків.

15. Правове регулювання діяльності у сфері телекомунікацій та інформатизації.

16. Правове регулювання діяльності електронних засобів масової інформації. Електронна комерція, основні поняття й ознаки. Суб'єкти правовідносин у сфері електронної комерції та їх правовий статус.

17. Правове регулювання інформаційної діяльності друкованих засобів масової інформації, бібліотечної справи, архівів.

18. Процедури та механізми захисту права особи на інформацію.

19. Особливості застосування адміністративної відповідальності у інформаційних правовідносинах.

20. Особливості застосування майнової відповідальності в інформаційних правовідносинах.

21. Особливості застосування дисциплінарної відповідальності у інформаційних правовідносинах.

22. Кримінально-правовий захист та охорона суспільних інформаційних відносин.

23. Поняття кіберзлочинності, особливості її здійснення.

24. Проблеми та засоби вдосконалення кримінального законодавства у сфері інформаційних відносин.

25. Сутність теорії інформаційної безпеки.

26. Напрями інформаційної безпеки.

27. Людський чинник в організації інформаційної безпеки

28. Поняття й основні характеристики кіберпростору.

29. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.

30. Принципи міжнародного інформаційного права.

31. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин.

32. Міжнародні договори у сфері інформаційних правовідносин.

33. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації.

34. Досвід європейських країн в сфері реалізації інформаційної політики.

35. Проблеми та засоби вдосконалення інформаційного законодавства України.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Шкала оцінювання : національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	відмінно
82 – 89	B	добре	добре
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	задовільно
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Максимальна сума балів, які може набрати студент, становить 100 балів, із яких :

10 балів – відвідування та робота на лекціях;

20 балів – за індивідуальну роботу;

30 балів – (ділиться на кількість практичних (семінарських) занять) – опитування (виступ і активна участь на кожному практичному занятті);

10 балів – за контрольну роботу (в семестр проводиться 2 контрольні роботи);

20 балів – підсумковий модульний контроль;

Індивідуальна робота студентів передбачає : участь у роботі студентського наукового гуртка (проблемної групи), студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах; написання рефератів та їх презентацію; анотацію прочитаної додаткової літератури; бібліографічний опис літератури. Вибір виду індивідуальної роботи студент здійснює за власними інтересами, попередньо узгодивши з викладачем. Індивідуальна робота оцінюється від 0 до 20 балів.

Контрольну роботу студенти виконують у формі тестів, колоквиуму або письмових відповідей на 3 – 4 запитання за темами, які були вже розглянуті на семінарських заняттях.

Реферати готуються за темами, що зазначені в модулі. Тему та план реферату студент узгоджує із викладачем, який проводить заняття. Оптимальний обсяг реферату – 15 – 20 сторінок.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) – проводиться на останньому практичному (семінарському) занятті у письмовій (усній) формі, зміст якого охоплює весь курс навчальної дисципліни.

У разі невиконання студентом якихось завдань поточного модульного контролю з об'єктивних причин він має право з дозволу викладача відпрацювати ці завдання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

НОРМАТИВНА

Міжнародно-правові акти:

1. Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання в новому тисячолітті» від 12.12.2003 року.
2. Конвенція про кіберзлочинність від 23.11.2001 року (ратифіковано із застереженнями і заявами Законом № 2824-IV (2824-15) від 07.09.2005, ВВР, 2006, N 5–6, ст.71).
3. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства від 22.07.2000 р.// Дипломатический вестник, 2000. – № 8. – с. 51-56.
4. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Перший протокол та протоколи № 1, 4, 6, 7, 9, 10 та 11 до Конвенції (Рим, 4.XI.1950) // Голос України, 2001. – № 3 від 10.01.2001.

Закони України:

5. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради, 1996. – № 30. – ст. 141.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року // Відомості Верховної Ради, 2005. – № 35-36, № 37. – ст. 446.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року // Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів № 8376/1999.
8. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року //Офіційний Вісник України, 2001. – № 21. – ст. 920.
9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Офіційний Вісник України, 2003. – №11. – ст. 461.
10. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради, 2011. – № 13–17. – ст. 112.
11. Про авторське право і суміжні права: Закон України (в редакції Закону № 2627-III від 11.07.2001) // Відомості Верховної Ради, 2001. – № 43. – ст. 214.

12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року // Відомості Верховної Ради, 2013. – № 27. – ст.282.
13. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року // Відомості Верховної Ради, 2001. – №5–6. – ст. 30.
14. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23 вересня 1997 року // Відомості Верховної Ради, 1997. – № 50. – ст. 302.
15. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року // Відомості Верховної Ради, 2016. – №4. – ст. 43.
16. Про державну статистику: Закон України (в редакції Закону № 1922-III від 13.07.2000 р.) // Відомості Верховної Ради, 2000. – № 43. – ст. 362.
17. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради, 1994. – № 16. – ст. 93.
18. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 року // Відомості Верховної Ради, 2006. – №15. – ст. 128.
19. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради, 1993. – № 1. – ст. 1.
20. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року // Відомості Верховної Ради, 2003. – № 36. – ст. 275.
21. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року // Відомості Верховної Ради, 1991. – № 30. – ст. 379.
22. Про захист суспільної моралі: Закон України // Відомості Верховної Ради, 2004. – № 14. – ст. 192.
23. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року // Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 47. – ст. 256.
24. Про інформаційні агентства: Закон України від 28 лютого 1995 року // Відомості Верховної Ради, 1995. – № 13. – ст. 83.

25. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року // Відомості Верховної Ради України, 1992. – № 48 від 01.12.1992. – ст. 650.
26. Про кінематографію: Закон України від 13 січня 1998 року // Відомості Верховної Ради, 1998. – № 22. – ст. 114.
27. Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року // Відомості Верховної Ради, 2015. – № 40–41. – ст. 379.
28. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 року // Відомості Верховної Ради, 1993. – № 33. – ст. 345.
29. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради, 1994. – № 15. – ст. 86.
30. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 року // Відомості Верховної Ради, 1999. – № 29. – ст. 238.
31. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року // Відомості Верховної Ради, 1998. – № 27–28. – ст. 181.
32. Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення: Закон України від 23 вересня 1997 року // Відомості Верховної Ради, 1997. – № 48. – ст. 296.
33. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України 18 лютого 1992 року // Відомості Верховної Ради, 1992. – № 22. – ст. 303.
34. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради, 1991. – № 41. – ст. 546.
35. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997 року // Відомості Верховної Ради, 1997. – № 49. – ст. 299.
36. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року // Відомості Верховної Ради, 2015. – № 2–3. – ст.12.
37. Про радіочастотний ресурс України: Закон України від 1 червня 2000 року // Відомості Верховної Ради, 2000. – № 36. – ст. 298.

38. Про рекламу: Закон України від 3 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України, 1996. – №39. – ст. 181.
39. Про розвідувальні органи України: Закон України від 22 березня 2001 року // Відомості Верховної Ради, 2001. – № 19. – ст. 94.
40. Про суспільне телебачення і радіомовлення України: Закон України від 17 квітня 2014 року // Відомості Верховної Ради, 2014. – №27. – ст.904.
41. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради, 1992. – № 27. – ст. 382.
42. Про судоустрій і статус суддів України: Закон України від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради, 2016. – № 31. – ст. 545.
43. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 року (в редакції Закону №3317-ІУ від 12.01.2006 р.) // Відомості Верховної Ради України, 2006. – № 18. – ст. 155.
44. Про телекомунікації: Закон України від 18 листопада 2003 року // Відомості Верховної Ради, 2004. – № 12. – ст. 155.
45. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року // Офіційний Вісник України, 2006. – № 13. – ст. 857.
46. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради, 1993. – № 4 – ст. 19.
47. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 року // Відомості Верховної Ради, 2013. – № 32. – ст. 409.
48. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 року // Відомості Верховної Ради, 2010. – № 34. – ст. 481.
49. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року // Відомості Верховної Ради, 2011. – № 32. – ст. 314.
50. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 року // Відомості Верховної Ради, 2003. – № 36. – ст. 276.
51. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 5 липня 1994 року // Відомості Верховної Ради, 1994. –

№ 31. – ст. 286 (в редакції закону № 2594-IV від 31.05.2005, ВВР, 2005. – № 26. – ст. 347).

52. Основи інформаційного права України / В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський, В. В. Гриценко та ін.; За ред. М. Я. Швеця, Р. А. Калюжного та П. В. Мельника. : Навч. посіб. – К. : Знання, 2004. – 274 с.
53. Виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються у сфері інформаційних технологій : наук.-практ. посіб. / Б. В. Романюк, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. М. Бутузов. – К.: Вид-во. Паливода А. В., 2004. – 144 с;
54. Марущак А. І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності : навчальний посібник. – К. : КНТ, 2008. – 344 с.
55. Швець М., Калюжний Р., Цимбалюк В., Головський В., Брижко В. Україна на шляху до інформаційного суспільства // Правова інформатика. – 2003. – Ш. – С.90.

Методичні вказівки щодо семінарських занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Проблеми інформаційного права» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 081 – «Право» освітнього ступеня «Магістр»

Укладач к. ю. н., старш. викл. О. В. Плескун

Відповідальний за випуск зав. кафедри галузевих юридичних наук
д. ю. н. В. С. Цимбалюк

Підп. до др. _____ Формат 60x84 1/16. Папір тип. Друк ризографія.

Ум. друк. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. № _____. Безкоштовно.

Видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600